IŻ-ŻEWĠ DIMENSJONIJIET TAL-PATT

Mons. Lawrenz Sciberras

Kull forma ta' patt għandu jkollu żewġ dimensjonijiet: Waħda Vertikali u l-oħra Orizzontali, jiġifieri l-wieqfa u l-minduda. Tal-ewwel hemm ir-relazzjoni ma' Alla, dik tat-tieni hemm ir-relazzjoni mal-aħwa. Dawn iż-żewġ dimensjonijiet ġraw tassew minn fuq is-salib, u li

f'nofshom hemm Ġesù mdendel iva imma li jgħaqqad dawn iż-żewġ dimensjonijiet flimkien. Din il-għaqda hu biss seta' jagħmilha, għaliex hu biss għandu natura divina u natura umana magħqudin f'persuna waħda. Hekk San Pawl: "Hu (Ġesù) għad li kellu n-natura ta' Alla", … xejjen lilu nnifsu billi ħa n-natura ta' lsir" (Fil 2,6.7).

Il-patt tas-Sinaj

Meta Mosè għamel il-patt tas-Sinaj, (Ez 24) id-dimensjoni l-aktar li toħroġ fid-dieher hija dik vertikali, mela il-wieqfa. Fil-ktieb tal-Eżodu hemm miktub hekk: "Mbagħad ħa l-ktieb tal-patt, u qara minnu hekk li seta' jisimgħu l-poplu. U huma qalu: 'Kull ma qalilna l-Mulej nagħmluh, u nisimgħu minnu'. Mosè mbagħad ħa d-demm u hu u jroxxu fuq il-poplu, qal: 'Hawn hu d-demm tal-patt li l-Mulej jagħmel magħkom skont dan il-kliem" (Ez 24,7-8), Din hija d-dimensjoni vertikali, mela waħda ta' relazzjoni sħiħa u qawwija bejn Alla u l-poplu magħżul tiegħu.

Fl-Aħħar Ċena però, d-dimensjoni li toħroġ l-aktar qawwija hija dik orizzontali. L-għotja sħiħa lill-aħwa. Il-kuntest huwa wieħed ta' IKLA fraterna għall-aħħar. "Kelli xewqa kbira li nagħmel din l-ikla tal-Għid magħkom qabel ma nbati" (Lq 22,15). Kull ikla li ssir flimkien għandha din it-tifsira (a) ta' għaqda bejn l-aħwa, (b) ta' aċċettazzjoni reċiproka, (c) ta' relazzjoni bejn il-ħbieb. F'dan il-kuntest ta' ikla li saret flimkien, Ġesu bħala ikel joffri lill-ġismu stess, u bħala xorb joffri demmu (Lq 22,19-20). Dan ifisser li hawn komunjoni bejn l-aħwa li tiġi mfissra u murija bil-mod l-aktar intimu u perfett possibbli.

Id-demm tal-patt il-ġdid ma jiġix imraxxax, kif ġara fil-patt tas-Sinaj, imma mogħti biex jixorbuh. Interessanti tassew. Ir-riżultat huwa l-immanenza (tibqa' f'xi ħadd) reċiproka: "Min jiekol ġismi u jixrob demmi jibqa' fija u jiena fih" (Ġw 6,56). Ma teżistix alleanza aktar qawwija minn hekk. Dan l-aspett ta' komunjoni profonda bejn Ġesù u d-dixxipli preżenti fl-aħħar ċena ma jinstabx anqas fuq il-Kalvarju, anzi hawn fuq jidher l-aspett ta' firda. Fuq is-salib Ġesu imut imwarrab mill-folla, kif ukoll, u dan forsi aktar qawwi, imwarrab

mill-istess appostli tiegħu! Huwa fl-aħħar ċena fejn nafu li Ġesù miet għall folla, u waqqaf l-alleanza ma' Alla.

Id-dimensjoni vertikali tal-Aħħar Ċena tidher anqas, imma tikkondizzjona dik orizzontli. Ma jistax ikun hemm għaqda vera bejn l-aħwa jekk ma jkunx hemm relazzjoni mal-Missier! U fejn qatt tidher din id-dimensjoni vertikali? Tidher f'kelma waħda: *eucharistesas* jiġifieri "radd il-ħajr" (Lq 22,19). Din hija kelma li tesprimi r-radd il-ħajr li Ġesu jgħid darbtejn, l-ewwel fuq il-ħobż, wara fuq l-inbid. Hawn għandna talba ta' importanza mill-aqwa. Il-Knisja fehmitu sew dan, u għalhekk sejħitlu s-sagrament ta' "Ewkaristija", kelma li tfisser radd il-ħajr.

L-Iben jirringrazzja lill-Missier

L-Iben jirċievi kollox mill-Missier, għalhekk is-sitwazzjoni normali ta' Ġesù hija li jirringrazzja 'l Missieru! Ġesù stess qal: "Mhux Mosè tagħkom il-ħobż mis-sema, imma Missieri jagħtikom il-ħobż tassew mis-sema" (Ġw 6,32). Ġesù kien jaf sew li r-rigal li huwa għamel ġej mill-Missier. Qatt ma ppretenda li l-inizjattiva ġejja minnu, imma b'konvinzjoni kbira radd ħajr lil Missieru li tah il-kapċità li jgħaddi dan ir-rigal lilna bnedmin. "Inroddlok ħajr Missier, għaliex permezz ta' dan il-ħobż li jiena għandi f'idejja, jiena stess għad insir ħobż għall-ħajja tad-dinja".

L-Ewkaristija hija rigal tal-Missier li jagħti lil uliedu ħobż eċċellenti. Il-Knisja tirċievi l-Ewkaristija bħala don tal-Missier. Il-Knisja tħeġġiġna biex nirringrazzjaw lil Missier. Il-Missier li laqagħna għandu għall-mejda Ewkaristika. Il-Missier li għajjixna bil-ġisem u d-demm ta' Ibnu stess.

Fid-diskors dwar il-ħobż tal-ħajja, Ġesu qal: "Il-ħobż li jien nagħtikom huwa ġismi għall-ħajja tad-dinja" (Ġw 6,51). Fl-aħħar ċena Ġesù ma illimitax il-ħarsa tiegħu għal dak il-grupp żgħir li kellu madwaru, tant li qal:

"Agħmlu dan b'tifkira tiegħi". Mela hawn Ġesù ħaseb f'tant nies. Dan ir-radd il-ħajr kellu l-bidu tiegħu fil-miraklu tal-multiplikazzjoni ġdida. U dan mhux għall-ħobż (plural), imma għall-ħobż wieħed li huwa ġismu stess. Tkattir wisq aktar u tal-għaġeb u wisq aktar importanti minn dik li seħħ fid-deżert tas-Sinaj. Fil-fatt il-għan ta' din iċ-ċena ma kienx sempliċement li jaqta' l-ġuħ lil eluf ta' nies, imma li jkun ta' figura-tip għal multiplikazzjoni tal-ħobz ewkaristiku. Il-miraklu tat-tkattir tal-ħobż huwa biss sinjal għall-futur (Ġw 6,26).

Ġesu u Lażżru

Jekk inqabblu r-radd il-ħajr li qal Ġesu fl-Aħħar Ċena ma' dak li qal quddiem il-qabar ta' Lażżru, mill-ewwel tolqotna d-differenza qawwija. Fuq naħa waħda, naraw talba magħmula fil-miftuħ, quddiem qabar, fuq in-naħa l-oħra qegħdin f'ikla, fl-intimità żgħira taċ-ċenaklu. Però bejniethom hemm ukoll xebh kbir! Fiż-żewġ każijiet, Ġesù kellu jħabbat wiċċu mal-mewt u jirbaħha. Fl-ewwel ġrajja Ġesù kellu jaffronta l-mewt ta' ħabibu Lażżru u jirbaħha. Fit-tieni ġrajja Ġesù kellu jaffronta l-mewt proprja tiegħu u jirbaħha wkoll.

Fiż-żewġ każijiet Ġesù jirringrazzja 'l Missieru qabel ma ġab ir-rebħa (Ġw 11,41). Għalhekk Ġesù kien konvint li se jiġi mismugħ minn Missieru u li dan kien se jwassal għar-rebħa żgura. L-istess ħaġa ġrat fl-aħħar ċena. Ġesù jrodd ħajr bil-qawwa kollha 'l Missier għar-rebħa li għad iġib fuq il-mewt permezz tal-qawmien tiegħu. Huwa preċiżament minħabba dan ir-ringrazzjament minn qabel, li sar qabel ir-rebħa, li din it-talba tifforma rivelazzjoni eċċezzjonali tal-ħajja interjuri ta' Ġesù, tal-għaqda tal-iben mal-Missier, u tal-fiduċja l-aktar assoluta.

Fl-istess waqt dan ir-radd ta' ħajr jifforma azzjoni estremament effikaċi, u dan għaliex hija azzjoni deċisiva għall-ġrajjiet kollha li jsegwu: it-twaqqif tal-Ewkaristija, il-Passjoni, il-Qawmien, it-twaqqif ta' Patt ġdid b'demmu. Kollox jiddependi minn dan ir-radd il-ħajr, għaliex kollox ġej mill-għotja ġeneruża tal-Missier, milqugħa sħiħ minn Ġesù bi gratitudni perfetta.

Is-sagrifiċċju 'Todà'

Issa jekk inqabblu mat-Testment il-Qadim nifhmu aħjar dak li hemm ġdid fl-Ewkaristija bħala sagrifiċċju ta' radd il-ħajr. It-T.Q. jaf sewwa bid-debħiet ta' radd il-ħajr, imsejħa TODÀ, kelma li tfisser grazzi, jew rikonoxxenza. L-iskema hija waħda sempliċi. Eżempju: **(a)** Bniedem marid se jmut, **(b)** jitlob ħerqan 'l Alla b'qawwa kbira, **(c)** iwiegħdu li jidbaħ sagrifiċċju ta' radd il-ħajr, jekk huwa jgħix u dan aktarx fit-tempju **(d)** din il-kundizzjoni sseħħ, **(e)** il-persuna tmur fit-tempju biex toffri is-sagrifiċċju ta' radd il-ħajr, **(f)** il-ġrajja tikkonkludi b'ikla mal-ġemgħa, li matulha kollha jieklu mill-vittma (annimal) li parti biss minnu tkun ġiet maħruqa, mela ssagrifikata lil Alla.

Dan il-fatt jidher komuni ħafna fis-salmi ta' radd il-ħajr. Dak li jaħsdek xi ftit fil-ġrajja ta' Ġesù huwa l-fatt li hu qiegħed ir-radd il-ħajr fil-bidu, meta normalment dan ikun fl-aħħar tal-azzjoni. "U qabad kalċi, radd il-ħajr" (Lq 22,17). Fl-Aħħar Ċena nafu li Ġesù antiċipa l-mewt tiegħu, u għamilha preżenti. Ġesù antiċipa wkoll ir-ringrazzjament finali għar-rebħa fuq il-mewt.

Hekk Ġesù qiegħed l-ewwel dak l-element li suppost ikun fl-aħħar. Ir-radd il-ħajr mal-ikla tal-għaqda. Dan ir-radd il-ħajr Ġesù beda bih, għaliex huwa element fundamentali u deċisiv. Dawn l-osservazzjonijiet jgħinuna biex nifhmu l-profondità tal-misteru u l-qawwa tal-imħabba li għamlet din il-bidla. L-imħabba li ġejja mill-Missier, tgħaddi mill-qalb ta' Ġesù u tbiddel ġrajja traġika u skandaluża f'għajn ta' ġrazzja infinita.